

2025-01-22

Socialdepartementet
103 33 Stockholm
s.remissvar@regeringskansliet.se,
s.sof@regeringskansliet.se
Dnr: S2024/01708

Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid

SOU 2024:66

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har tagit del av utredningens förslag och lämnar i detta remissvar våra synpunkter med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter (Barnkonventionen).

Sammanfattning

Stiftelsen Allmänna Barnhuset instämmer i att det är av stor vikt att arbeta för att förebygga och förhindra suicid och att det finns fungerande strukturer för kunskapsinhämtning och spridning av denna kunskap. När Sverige senast blev granskade¹ utifrån sin efterlevnad av barnkonventionen av FN:s kommitté för barnets rättigheter uppmanades Sverige att skärpa sina insatser för att förhindra självmord bland barn.

19. Kommittén rekommenderar att konventionsstaten skärper sina insatser för att förhindra självmord bland barn, inklusive barn med funktionsnedsättning, barn som inte identifierar sig med det kön de tilldelats vid födseln, barn som är transpersoner och ensamkommande asylsökande barn och inrättar myndighetsövergripande arbetsgrupper för granskning av dödsfall bland barn i syfte att förbättra de preventiva åtgärderna.

Stiftelsen Allmänna barnhuset ställer sig positiva till förslaget om en nationell utredningsfunktion som bidrar till samhällets lärande och att denna inrättas under Folkhälsomyndigheten samt att utredningarnas fokus är att identifiera systembrister och systemmöjligheter. Vidare vill Stiftelsen Allmänna Barnhuset poängtera vikten av att utredningsfunktionen och övriga aktörer i samhället tar ett helhetsgrepp om att skapa en så bred kunskapsbild som möjligt kring suicid och suicidförebyggande åtgärder i hela samhället. När det gäller barn som avlider i suicid anser Stiftelsen Allmänna Barnhuset att det är viktigt att titta på alla eventuella bakomliggande faktorer

¹ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/crc/c/swe/co/6-7)

såsom till exempel, våldsutsatthet/annan utsatthet i familjen, skolsituation, mobbing, utsatthet på nätet samt egen sjukdom/funktionsnedsättning.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset ställer sig kritiska till att barnperspektivet inte beaktats i tillräckligt hög grad i utredningen. Utredarna har valt att inte inhämta kunskap och synpunkter från barn själva utifrån deras rätt till delaktighet enligt barnkonventionens artikel 12 utan förlitat sig på vuxna som tolkare och bärare av barnens information. Samhällsvetenskaplig forskning² visar att barns rätt till delaktighet är komplext. När det kommer till barns delaktighet hänvisas det ofta till två olika perspektiv som båda finns representerade i barnkonventionen. Det ena är delaktighetsperspektivet där barn ses som aktörer i sina egna liv och som bärare av unik kunskap om sin verklighet. Det andra är omsorgsperspektivet, där barn ses som sårbara, under utveckling och beroende av skydd från information och delaktighet av vuxenvärlden. Utredarna har till viss del själva använt sig av dessa förklaringsmodeller när de argumenterat för sitt beslut att inte involvera barn i betänkandet. När Sverige senast blev granskade³ utifrån sin efterlevnad av barnkonventionen av FN:s kommitté för barnets rättigheter var just detta något som Sverige fick kommentarer på:

6. Kommittén välkomnar inkorporeringen av konventionen i den nationella lagstiftningen och utredningen om hur nationell lagstiftning och praxis överensstämmer med konventionen, och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(b) Säkerställer att konsekvensanalyser med utgångspunkt i barns rättigheter är en integrerad del av utredningar som föregår ny lagstiftning och i ombesörjandet av barnvänliga sätt att låta barn delta i arbetet med nationella och subnationella lagar och andra författningar som har betydelse för möjligheterna att uppfylla åtagandet om barns rättigheter.

20. Kommittén noterar att barns åsikter inte systematiskt beaktas i beslut som påverkar dem och att de flesta kommuner saknar strukturer för att säkerställa att barn deltar i beslutsfattandet, och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(a) Säkerställer att alla barn kan uttrycka sin åsikt och höras i alla beslut som påverkar dem, inklusive i domstol och administrativa förfaranden och i beslut som rör migration och asyl, vårdnad, boende och umgänge, placering i alternativ omvårdnad, sociala tjänster och våld i hemmet, utan krav på föräldrars eller vårdnadshavares samtycke.

² [Barnets väg genom barnahus – en barnahuslogg – Blomquist Communication](#)

³ [CRC/C/SWE/CO/6-7](#)

(b) Antar relevanta ändringar i lagstiftningen för att säkerställa att barns åsikter hörs och beaktas i ovannämnda beslut, bland annat genom att avskaffa olämplighetsundantaget i familjelagstiftningen och utlänningslagen och när det gäller socialnämndens beslut om barn med funktionsnedsättning.

(c) Säkerställer att alla kommuner inför policyer och strukturer, till exempel ungdomsråd, för att säkerställa att barn deltar i det lokala beslutsfattandet.

(d) Fortsätter att skärpa åtgärderna för att ge alla barn, inklusive barn i missgynnade situationer, möjlighet att på ett meningsfullt sätt delta i familjelivet, lokalsamhället, skolan och i det kommunala och nationella beslutsfattandet.

(e) Säkerställer att alla berörda yrkespersoner som arbetar med och för barn, inklusive rättsväsendet, systematiskt erhåller lämplig utbildning i barns rätt att höras och att få sina åsikter beaktade.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset menar att det finns en risk när barn inte ges möjlighet att delta i utredningar utifrån att vuxna tar beslut om deras delaktighet anses lämplig eller ej utifrån omsorgsperspektivet på bekostnad av delaktighetsperspektivet. Forskaren Elisabet Näsman⁴ menar att barns delaktighet även kan vara viktig ur ett omsorgsperspektiv och att de båda perspektiven inte kan existera utan varandra. Stiftelsen Allmänna Barnhuset hade gärna sett ett djupare resonemang kring hur barns kunskaper och erfarenheter hade kunnat tas tillvara inom ramen för utredningen samt hur det hade kunnat säkerställas att barnen fått korrekt information för att kunna ta ställning till en önskan att delta eller inte.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning att det kan finnas risker med att i en suicidutredning genomföra enskilda intervjuer med barn som förlorat en anhörig eller annan närstående. Särskilt med ett upplägg där vuxna sätter agendan för samtalet i syfte att barnet är en informant som ska bistå utredningen med information för att samhället ska lära sig något. Stiftelsen Allmänna Barnhuset är också införstådda med att en intervju vid en suicidutredning inte ska vara ett behandlande samtal. Däremot menar Stiftelsen Allmänna Barnhuset att det finns andra vägar att gå för att samtal med ett barn som en del i dessa utredningar kan bli en möjlighet för barn att få sin rättighet att få vara delaktiga i sina egna liv och säga vad de tycker i frågor som rör dem tillgodosedda samtidigt som det kan bli en möjlighet för samhället att lära sig väldigt mycket. Ett samtal som genomförs av en person med kunskap om att prata med barn i sorg där utgångspunkten för samtalet är att barnet ska få möjlighet att berätta hur det är för dem och ställa sina frågor både om hur utredningen går till, varför den görs samt om de vill ställa frågor om/berätta om sin förälders suicid skulle kunna vara en väg.

⁴ [Barns rätt som anhöriga - om att göra barn delaktiga - Stiftelsen Allmänna Barnhuset](#)

Slutligen är Stiftelsen Allmänna Barnhuset djupt oroade över det faktum att stöd till efterlevande barn är bristfälligt och ojämlikt över landet. Två statliga utredningar Stärkt stöd till anhöriga: Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga (SOU 2024:60) och Livsviktigt lärande – fler vägar till kunskap för att förebygga suicid (SOU 2024:66) har lyft detta. Detta konstaterande går också i linje med vad FN:s barnrättskommitté lyfte i sin senaste granskning av Sverige⁵.

8. Kommittén påminner om sina tidigare rekommendationer och rekommenderar att konventionsstaten gör följande:

(a) Inrättar eller utser ett organ på nationell nivå som ska ansvara för det ändamålsenliga genomförandet av konventionen på central, regional och kommunal nivå och i olika sektorer, såsom utbildning, hälso- och sjukvård och sociala tjänster samt rättssystemet.

(b) Främjar ett institutionaliserat samarbete mellan lokala myndigheter för att säkerställa tillgången till och förbättra tillhandahållandet av tjänster för barn och familjer.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset har i linje med sitt uppdrag valt att avgränsa svaret till att fokusera på om förslagen är i enlighet med FN:s konvention om barnets rättigheter och huruvida förslagen kan anses stärka barn och ungdomar i utsatta situationer.

Kommentarer på utredningens förslag

8.1.1 En nationell utredningsfunktion som bidrar till samhällets lärande om suicid

Bedömning: En nationell utredningsfunktion bör inrättas i syfte att bidra till att förbättra samhällets lärande om suicid genom att kontinuerligt och systematiskt undersöka vad samhället kan lära av inträffade suicid.

Uppdraget bör bestå av två sammanhängande delar; dels att utreda enskilda suicid i lärandesyfte (suicidutredningar), dels att sammanställa och analysera befintlig kunskap om suicid. Utredningsfunktionen bör vartannat år lämna en rapport till regeringen. Rapporten bör vara ett underlag som gör det möjligt för regeringen att besluta om åtgärder som har som mål att förebygga suicid. Utredningsfunktionen kan däremellan rapportera relevanta iakttagelser till regeringen när den bedömer att det är relevant. Utredningsfunktionen bör också sprida lärdomar baserade på utredningarna och annan tillgänglig kunskap om suicid till andra relevanta aktörer. Det handlar om att sprida viktig information till regioner, kommuner, statliga myndigheter och andra relevanta samhällsaktörer utifrån de lärdomar som dragits. Informationen bör vara underlag som gör det möjligt för berörda aktörer att besluta om åtgärder som har som mål att förebygga suicid. Utredningsfunktionen kan också genomföra informationsinsatser till specifika målgrupper, eller till den breda allmänheten, när det behövs.

⁵ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/6-7)

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera vikten av att utredningsfunktionen aktivt arbetar med att sprida lärdomar baserade på utredningarna samt kunskap om suicid och suicidförbyggande åtgärder/insatser till barn och unga. Vidare anser vi att utredningsfunktionen bör arbeta aktivt med barn och ungas delaktighet både vid utredningar, sammanställning och analys av kunskap samt framtagande av information och material riktat till barn och unga. För att kunna göra detta är det viktigt att barn och unga ges möjlighet att lämna ett eget informerat samtycke kring sin vilja att medverka eller ej.

8.1.2 Den nationella utredningsfunktionen bör inrättas i en befintlig myndighet och uppdraget regleras i en ny lag

Förslag: Folkhälsomyndigheten har de förutsättningar vi bedömer behövs för ett nationellt ansvar för utredningar efter suicid. Folkhälsomyndigheten bör därför få ett nytt uppdrag att inrätta en nationell utredningsfunktion i form av ett nationellt centrum för suicidutredningar, som ska utreda och analysera inträffade suicid.

För att utredningsfunktionen ska få ett stabilt mandat och trygghet att arbeta upp långsiktiga arbetssätt ska uppdraget vara permanent och regleras i myndighetens instruktion och i lag. Det nationella ansvaret för utredningar efter suicid ska regleras i en ny lag (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid. I förordning med instruktion till myndigheten ska regleras att det vid myndigheten finns ett nationellt centrum för suicidutredningar samt att utredningsmyndigheten genom centrumet ska

- genomföra utredningar enligt lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid, och
- sprida lärdomar baserade på utredningarna och övrig tillgänglig kunskap om suicid till relevanta aktörer.

Därutöver ska det regleras i förordningen att utredningscentrumet vid utförandet av sitt uppdrag ska använda myndighetens samlade kompetens inom sina olika verksamhetsområden samt att utredningsmyndigheten vartannat år ska lämna en rapport till regeringen

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera vikten av att det görs ett gediget arbete kring hur känsliga personuppgifter och annat ska skyddas under och efter utredningarnas gång när nu ytterligare en myndighet ska hantera och samla in dessa från en rad aktörer så att dessa får så liten spridning som möjligt. Detta är särskilt viktigt att beakta utifrån till exempel våld i nära relation, hedersvåld eller annan utsatthet då det kan resultera i ökad hotbild/utsatthet för efterlevande.

8.1.3 Utredningarnas syfte och genomförande

Förslag: Den föreslagna lagen ska innehålla bestämmelser om utredningar efter suicid i syfte att förebygga eller förhindra framtida suicid. Utredningarnas genomförande ska regleras på följande vis i den föreslagna lagen:

1. utredningsmyndigheten ska i en utredning klarlägga omständigheter kring personens livssituation som bedöms vara relevanta för utredningen,
2. analysera om, och i så fall hur, de kan ha inverkat på dödsfallet, samt
3. analysera om det finns faktorer eller insatser som har, eller skulle kunna ha, fungerat som stöd eller förebyggt eller förhindrat dödsfallet.

I de fall utredningsmyndigheten finner det lämpligt ska utredningarna utgöra underlag för beslut om åtgärder som har som mål att förebygga eller förhindra framtida suicid. I den föreslagna lagen ska också regleras att utredningsmyndigheten ska höra närstående vid genomförande av en utredning om det inte är uppenbart olämpligt.

Bedömning: Genom att djupstudera enskilda fall kan utredningsfunktionen fokusera på komplicerade sociala processer och händelseförlopp och ge stort utrymme för den specifika kontexten. Vilka underlag som används och vilka aktörer som intervjuas eller involveras på annat sätt kan variera och bör avgöras av myndigheten i varje enskilt fall. Närstående bedöms vara en viktig källa till kunskap.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag samt delar utredningens bedömning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera att precis som utredningen skriver fram så ska det naturligtvis göras en bedömning i varje enskilt fall där hänsyn tas till barnets ålder, mognad, relation till den enskilde i fråga och barnets vilja inför ett samtal i en suicidutredning. Utredningen skriver också att ”om ett barn självmant uttrycker en vilja att lämna synpunkter till utredningen bör utredningsfunktionen överväga om det, i det enskilda fallet, är lämpligt att höra barnet utifrån barnets ålder, mognad och vilja”.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset anser att för att kunna uttrycka en sådan vilja och ta ställning till en önskan att medverka/inte medverka är det viktigt att alla barn och unga får information om utredningen, syftet med den och hur den går till. Det är alltså av vikt att utredningsfunktionen tar fram sådant material, gärna i dialog med barn och unga själva samt ser till att alla barn och unga får information samt blir tillfrågade om medverkan för att inte riskera att barn och unga inte ges möjlighet att ta ställning själva.

8.1.4 Tillämpningsområde – under vilka förutsättningar får en utredning inledas

Förslag: En utredning ska genomföras när ett barn har avlidit i suicid och ett dödsorsaksintyg efter en rättsmedicinsk undersökning är utfärdat.

En utredning får också genomföras när ett dödsorsaksintyg efter en rättsmedicinsk undersökning är utfärdat och

- en vuxen person avlidit i suicid och det finns skäl som talar för att en utredning kan bidra till underlag för åtgärder som har som mål att förebygga suicid, eller
- ett barn eller en vuxen avlidit av annan dödsorsak än suicid, eller när dödsorsaken är oklar, och det finns särskilda skäl som talar för att en utredning kan bidra till underlag för åtgärder som har som mål att förebygga suicid.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag. Stiftelsen Allmänna barnhuset vill dock lyfta fram att vi anser att utifrån att antalet suicid fortsätter att öka i åldrarna 20–29 trots att det minskar i övriga åldersgrupper så borde en utredning alltid genomföras när någon upp till 29 år avlider i suicid. Vidare menar Stiftelsen Allmänna Barnhuset att utifrån den riskfaktor det är för ett barn att en förälder avlider i suicid så borde även all suicid där någon som har barn under 18 år utredas.

8.1.5 Utredningsfunktionen bör ha ett tematiskt arbetssätt

Bedömning: Utredningsfunktionen bör arbeta med utgångspunkt i olika teman. Utredningsfunktionen bör självständigt avgöra vilka teman som ska undersökas utifrån behovet av lärande, men det finns flera skäl till att styra utredningsfunktionens första tema till gruppen unga vuxna.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill även poängtera vikten av temat personer som har barn under 18 år och personer som har en familjehistoria med suicid.

8.1.6 Utredningsfunktionens kompetens

Förslag: Utredningsmyndigheten får anlita experter och sakkunniga för att biträda utredningsmyndigheten. Statliga förvaltningsmyndigheter som bedriver tillsyn över verksamhet som berörs av en utredning eller vars ansvarsområde berörs av en utredning ska, efter begäran från utredningsmyndigheten, biträda utredningsmyndigheten genom att ställa experter till förfogande. Skyldigheten att ställa experter till utredningsmyndighetens förfogande gäller inte Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen och Justitiekanslern.

Bedömning: För att kunna fullfölja sitt uppdrag behöver utredningsfunktionen ha en tvärvetenskaplig sammansättning. Ett kvalificerat utredningsarbete kräver att utredarna har stor vana av utredningsarbete. För att kunna genomföra samtal med närstående på ett bra sätt krävs exempelvis erfarenhet från samtal med människor i kris. Sådana samtal är emotionellt krävande vilket också medför ett behov av handledning för de utredare som genomför intervjuerna

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag och delar utredningens bedömning.

8.1.7 Uppgiftsskyldighet till utredningsmyndigheten

Förslag: För att kunna genomföra en utredning behöver den utredande myndigheten ha möjlighet att ta del av relevanta underlag. Det ska därför införas en bestämmelse som reglerar uppgiftsskyldighet från relevanta aktörer. Bestämmelsen ska vara sekretessbrytande och utformas på följande sätt: Följande myndigheter och yrkesverksamma är skyldiga att på utredningsmyndighetens begäran lämna de uppgifter som behövs för en utredning enligt 2 §:

1. myndigheter vars verksamhet berör barn,
2. myndighet som ansvarar för rättsmedicinsk undersökning,
3. andra myndigheter som i sin verksamhet har kommit i kontakt med, eller fått information om, personen vars dödsfall utreds,
4. anställda hos sådana myndigheter som avses i 1–3,
5. de som är verksamma inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet och fullgör uppgifter som berör barn eller annan sådan verksamhet inom hälso- och sjukvården, på socialtjänstens område, inom skolväsendet eller annan utbildningsverksamhet, och som har kommit i kontakt med, eller på annat vis erhållit information om personen som avses i 2 §, och
6. de myndigheter som utövar tillsyn över de verksamheter som avses i 1–5, dock inte Riksdagens ombudsmän, Riksrevisionen och Justitiekanslern.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag.

8.1.8 Dödsfall som inträffat i Sverige får utredas

Bedömning: Utredningsfunktionen bör i huvudsak utreda suicid som inträffat i Sverige.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning att utredningsfunktionen i huvudsak bör utreda suicid som inträffat i Sverige men vill ändå poängtera att när det gäller barn som avlidit till följd av suicid, även i de fall då detta sker utomlands så anser vi att detta alltid bör utredas.

8.1.9 Rättsmedicinalverkets tillgång till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation bör utredas

Bedömning: Att RMV skulle få tillgång till sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation skulle gynna den nationella utredningsverksamheten samt det suicidpreventiva lärandet.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning men vill återigen påpeka vikten av att beakta att det kan finnas risker när fler myndigheter får tillgång till känslig information som kan leda till risker för efterlevande i enighet med vår kommentar på förslag 8.1.2.

8.1.11 Personuppgiftsbehandling

Förslag: Bestämmelser om behandling av personuppgifter i verksamhet enligt lagen om utredningar för att förebygga suicid finns i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten, SoL-PuL.

I 2 § första stycket SoL-PuL ska i en ny punkt anges att i lagen avses med socialtjänstverksamhet enligt lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid. Bestämmelsens andra stycke ändras till att ange att med socialtjänst avses även tillsyn, uppföljning, utvärdering, kvalitetssäkring och administration av verksamhet som avses i första stycket 1–10.

I 7 a § andra stycket SoL-PuL anges i en ny punkt 6 att verksamhet enligt lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid undantas från förbudet i första stycket, att det i sammanställningar av personuppgifter inte får tas in känsliga personuppgifter eller uppgifter i övrigt om ömtåliga personliga förhållanden. Vidare ska det införas en ny bestämmelse i SoL-PuL, 3 a §, som fastslår att i verksamhet enligt lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid gäller lagen i tillämpliga delar även uppgifter om avlidna personer. I förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska det anges att Folkhälsomyndigheten:

- är personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som görs i socialtjänsten i dess verksamhet enligt lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid,
- får behandla personuppgifter för sådan verksamhet som avses i lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid. Sådana uppgifter får behandlas endast i syfte att ge underlag för beslut om åtgärder som har som mål att förebygga eller förhindra framtida suicid.
- får i verksamhet som avses i lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid inte medge andra myndigheter eller enskilda direktåtkomst till personuppgifter.
- får i verksamhet som avses i lagen (0000:000) om utredningar för att förebygga suicid använda de sökbegrepp vid sökning efter uppgifter eller i samband med sammanställningar som behövs för utredningsverksamheten.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning men vill återigen påpeka vikten av att beakta att det kan finnas risker när fler myndigheter får tillgång till känslig information som kan leda till risker för efterlevande i enighet med vår kommentar på förslag 8.1.2.

8.1.13 Utredningsfunktionen bör utvärderas

Bedömning: Lämplig myndighet bör få i uppdrag att utvärdera den nya lagen samt utredningsfunktionen och dess resultat inom 5–10 år.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning.

8.2.1 Kunskapshöjande insatser från Socialstyrelsen

Förslag: Socialstyrelsens uppdrag⁶ att i samverkan med IVO genomföra insatser för att utveckla hälso- och sjukvårdens systematiska kvalitets- och patientsäkerhetsarbete avseende utredningar och anmälningar som rör suicid och suicidförsök ska förstärkas och förlängas. I uppdraget ska ingå att Socialstyrelsen ska genomföra kunskapshöjande insatser och stödja implementering i hälso- och sjukvårdens systematiska patientsäkerhetsarbete och i socialtjänstens och LSS-verksamheters systematiska kvalitetsarbete. Om Socialstyrelsen, i sitt arbete med uppdraget, bedömer att det snarare finns behov av nya eller ändrade föreskrifter bör Socialstyrelsen ta fram sådana.

Socialstyrelsen får som tillägg till uppdraget S2022/03299 (delvis) att säkerställa att de kunskapshöjande insatserna sprids inom berörda verksamheter.

Socialstyrelsen får även i tillägg till uppdraget S2022/03299 (delvis) att följa upp hur de kunskapshöjande insatserna används och om det från verksamheternas perspektiv finns behov av ytterligare förbättringar eller konkretiseringar.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker till viss del utredningens förslag men anser att det är av vikt att all suicid inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten anmäls och utreds i enighet med lex Maria och lex Sarah. I annat fall menar Stiftelsen Allmänna Barnhuset att risken är stora skillnader från verksamhet till verksamhet i vilken utsträckning det anmäls.

Vi anser att det borde vara en självklar del i verksamhetens löpande systematiska kvalitetssäkerhetsarbete utifrån ett patient- och klientsäkerhetsperspektiv då detta är verksamheter som ska fungera som det yttersta skyddsnätet för personer i samhället med störst sårbarhet.

8.2.2 Nya uppdrag till IVO

Förslag: IVO får i uppdrag att regelbundet göra aggregerade analyser av de lex Maria- och lex Sarah-anmälningar som inkommer till myndigheten och som avser suicid respektive suicidförsök. IVO ska återkoppla den aggregerade analysen till verksamheterna samt informera Socialstyrelsen om analysernas innehåll. För att kunna göra aggregerade analyser på ett effektivt sätt behöver IVO utveckla sin uppföljning av ärenden som rör suicid och suicidförsök. IVO

⁶ Regeringsbeslut S2022/03299 (delvis)

får därför ett tidsbegränsat uppdrag att under ett års tid utveckla uppföljningen av de data som avser suicid och suicidförsök från lex Sarah-anmälningar, samt att göra en översyn av om det också finns sådana utvecklingsbehov när det gäller uppföljningen av data från lex Maria-anmälningar och enskildas klagomål i ärenden som gäller suicid och suicidförsök.

IVO får vidare i uppdrag att genomföra en särskild tillsynsinsats som syftar till att bidra till ett förhöjt lärande efter suicid och suicidförsök inom hälso- och sjukvårdens systematiska patientsäkerhetsarbete och det systematiska kvalitetsarbetet i socialtjänsten och LSS-verksamhet; särskilt avseende lex Maria och lex Sarah-anmälningar. Resultatet av den särskilda tillsynsinsatsen bör återkopplas till verksamheterna

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag.

8.3.1 Utveckling av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan

Bedömning: Staten bör stimulera utvecklingen av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan. Fler aktörer på lokal nivå behöver samverka och utbyta erfarenheter och kunskaper från suicidhändelser i suicidpreventivt syfte.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning.

8.3.2 Statlig satsning för att stödja utvecklingen av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan

Förslag: Folkhälsomyndigheten får i uppdrag att, med stöd av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Socialstyrelsen, genomföra ett utvecklingsarbete för att stödja utvecklingen av suicidpreventiva analyser i lokal samverkan mellan kommunala, regionala och statliga aktörer.

Folkhälsomyndigheten ska, när uppdraget utförs, föra dialog med och inhämta kunskap och erfarenheter från regioner, kommuner och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag.

8.3.3 Kunskapsstöd för suicidpreventivt arbete utifrån lagen om skydd mot olyckor

Förslag: MSB får i uppdrag att ta fram ett vägledande stödmaterial i syfte att förtydliga hur suicidhändelser kan inkluderas i kommunens olycksförebyggande arbete enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

Stiftelsen Allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens förslag.

11.2 Behov av förbättringar av efterlevandestöd efter suicid

Bedömning: Stödet till efterlevande vid suicid behöver förbättras. Det finns stora risker med ett bristande stöd. Stödet behöver bli mer uppsökande, uppföljande och likvärdigt.

Utredningen om stärkt stöd till anhöriga (S 2023:05) har lämnat betänkandet Stärkt stöd till anhöriga. Ett mer ändamålsenligt stöd till barn och vuxna som är anhöriga, SOU 2024:60. Förslagen i betänkandet skulle kunna innebära en förbättring av stödet från hälso- och sjukvården och socialnämnden till barn som är efterlevande vid suicid. Barns olika tillgång till elevhälsan i skolan är dock ett fortsatt problem.

Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen har nyligen tagit fram två kunskapsstöd om efterlevande vid suicid som på sikt kan leda till förbättringar i stödet till efterlevande vid suicid. Det finns dock fortfarande problem med hur verksamheterna ska få kännedom om inträffade suicid och därmed om vilka som är i behov av efterlevandestöd. Frågor om otydligt eller överlappande ansvar kvarstår också.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning.

Förslagen i SOU 2024:60 skulle kunna innebära en förbättring av stöd till barn som är efterlevande vid suicid. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill dock poängtera att det förtydligande av socialnämndens ansvar för stöd till barn som är anhöriga (i det här fallet efterlevande vid suicid) enligt SOU 2024:60 inte beräknas leda till ökade kostnader för kommunerna utan endast ökade kostnader för regionerna på 50 000 000. Trots den gedigna kunskapsinhämtning som både utredningen SOU 2024:60 samt denna utredning SOU 2024:66 gjort som visar på vikten av utveckling för att stärka stödet och rättigheterna för anhöriga vuxna och barn riskerar genomförandet i praktiken att utebli om inte finansiering finns.

Här vill Stiftelsen Allmänna Barnhuset lyfta FN:s barnrättskommittés kommentar nummer 9 från den senaste granskningen av Sveriges efterlevnad av barnkonventionen⁷:

9. Kommittén påminner om sin allmänna kommentar nr 19 (2016) om offentlig budgetering för förverkligandet av barns rättigheter och rekommenderar att konventionsstaten införlivar ett barnrättsperspektiv i den statliga budgetprocessen för att göra följande:

(b) Fastställa budgetposter för barn i missgynnade eller utsatta situationer, inbegripet barn med funktionsnedsättning, barn som tillhör minoritetsgrupper, barn som lever i fattigdom och barn som är asylsökande, flyktingar och migranter, och säkerställa att dessa budgetposter skyddas även i situationer av ekonomisk kris eller andra nödsituationer.

⁷ [CRC/C/SWE/CO/6-7](https://www.unhcr.org/refugees/7)

11.2.2 Behov av fortsatt utredning av utveckling av efterlevandestöd efter suicid

Bedömning: Det finns flera frågor kring behov, förutsättningar och utformning av efterlevandestöd vid suicid som behöver utredas vidare.

Stiftelsen Allmänna Barnhuset delar utredningens bedömning.

När ett barn eller ungdom förlorar en förälder i suicid är det viktigt att man får det stöd som behövs. Stiftelsen Allmänna Barnhusets bild är tyvärr att det inte ser ut så idag. Precis som utredningen anger är vår bild att det ser väldigt olika ut beroende på var i landet barnet /ungdomen bor vad som erbjuds i region och kommun. Kunskap, möjligheter, och engagemang hos professionella runt barnet spelar stor roll. Vidare är hälsa och kunskap hos den efterlevande föräldern samt andra vuxna i barnets närhet avgörande för att hitta och kräva stöd.

Det finns ett stort behov av att utveckla ett mer tillgängligt, uppsökande och individanpassat stöd som utgår ifrån barns behov och önskemål om stöd. Stiftelsen Allmänna Barnhuset vill poängtera vikten av att barn och unga ges möjlighet till att medverka vid fortsatt utredning och utveckling av efterlevandestöd.

12.1 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna reglerna i socialtjänstlagen (2001:453), patientsäkerhetslagen (2010:659), lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt i begravningsförordningen (1990:1147) ska träda i kraft den 1 januari 2026.

De föreslagna reglerna i lagen (2000:000) om utredningar för att förebygga suicid samt förslagen om ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) och lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska träda i kraft den 1 juni 2026. Förslagen om ändringarna i förordningen (2021:248) med instruktion för Folkhälsomyndigheten och förordningen (2001:637) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten ska också träda i kraft den 1 juni 2026.

Det behövs inga övergångsbestämmelser.

Stiftelsen allmänna Barnhuset tillstyrker utredningens bedömning.

Ärendet har beretts av Emma Andersson och Bonnie Friedh

Stockholm 2025-01-21

Anne-Marie Brodén

Ordförande

Ulrika Heie

Vice ordförande